

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

20

Փարայ

ԼՐԱԳԻՐ

20

Փարայ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

Հայրենիքի տարեկան գինն է Պոլսոյ եւ գաւառաց համար 7 արծար մեծիւ կանխիկ: տեղական եւ գաւառական քղաւարութեան ծախքը մեր վրայ է: վեցամսեայ եւ եռամսեայ բաժանորդը ալ կընդունուին:

Լրագրոյս վերաբերեալ գիր կամ նամակ պէտք է ուղղել տո. Տնօրէնութիւնն ընդ իրաւ խառն թ. 3 Ս. Պ. Պատրիզպանեան Տպարան: Խմբագրութեան ուղղեալ գիր ետ չը տրուիր: Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 դրուշ է. աւելի անգամի համար սակարկութիւն կըլլայ:

ԹԻԻ 662 ՏԱՐԻ ԵՐԿՈՏԱՍԱՆ

ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ

1881 ՓԵՏՐՎԱՐ 23

Ա. Զ. Գ. Ա. Յ. Ի. Ն.

Մեր ընթերցողները կը յիշեն որ ասկէ առաջ 21 յօդուած է բաղկացեալ հարստահարութեանց յիշատակագիր մը ներկայացուած էր առ Բ. Դուռն Պատրիարքական Գեր. փոխանորդ. Հօր միջոցաւ:

Այս յիշատակագիրը կառավարութեան գլխաւոր նախարարաց խորհրդածուծեանը նիւթ լինելով, որոշուեր է ներկայացեալ խնդիրներուն մինչեւ ցարդ զործադրութեան արդեւը եղող և այս մասին արուած հրամանագիրները քննել և ըստ այնմ զարգանն տնօրինել:

Միւս կողմանէ պատասխան տրուեր է Գեր. փոխանորդ Հօր որ Հայոց Աղղը երկու ամիս ևս պէտք է համբերէ, որ մէ ետքը հարկաւոր դատուած բարենորոգումներն պիտի դործադրին անպատճառ:

Նոյնպէս մեր ընթերցողները կը յիշեն որ ասկէ առաջ Բ. Դրնէն Աղղ. Պատրիարքարան զրկուած հրամանագիր մը Լսարանները և վարժարանաց մէջ դուստրուսներն ու բանաստեղծութիւնները կարգիլէր: Աղղ. Պատրիարքարանէն ալ մայրաքաղաքիս Թաղ. խորհրդոց նոյնը ի պաշտօնէ ծանուցուելով, զգուշութեամբ վարուելու համար յորդոր կարգացուած էր:

Վարչութիւնը այսպիսի հրամանի մը ցաւալի հետեանքները նախատեսելով և Հայոց Աղղին հաւատարմութեան ու տիրապիւծութեան հակառակ գտնելով, այս արգելքին բարձումը խնդրած էր Բ. Դրնէն:

Պատրիարքական Գեր. փոխանորդ Հայրը ինքն անձամբ ներկայացնելով այս գիրը Դատական դործոց Վսեմ, նախարարին, բերանացի ևս խնդրած էր որ այս արգելքը իրեն վարժարանաց յառաջդիմութեան և լուսաւորութեան ու քաղաքակրթութեան հակառակ բարձր-ւի և վարժարանաց աղատութիւնը դժուարութեանց չենթարկի ինչպէս չէ եղած մինչև այսօր Օսմ. տէրութեան մէջ:

Երկու օր առաջ Դատական դործոց Վսեմ, նախարարը Գեր. փոխանորդ Հօր

ծանուցեր է թէ կը յուսայ որ մօտ օրէն այս արգելքը կը վերցուի և ժողովրդեան լուսաւորութեան սահմանուած միջոցները անարգել դարձեալ կը շարունակեն:

Լրագրական դիտողութիւնները լուսաւորեալ ու քաղաքակրթ. ազդաց մէջ իրենց կշիռն ու նշանակութիւնն ունին. դժբաղդաբար մեր Աղղին մէջ այնպէս չէ եղած. սակայն յոյս ունիմք որ այսուհետև լրագրական կարևոր դիտողութիւնները Պատրիարքարանի ուշադրութեան չեն վերադառնա:

Գոհութեամբ կը հրատարակեմք թէ Պատրիարքական Գեր. փոխանորդ Հայրը Մետաքերտանէէն Մայր եկեղեցի զընկուած մեռեալ աղղայից մասին մեր ըրած դիտողութիւնը նկատողութեան առնելով, որոշեր է դրուոր կերպով ուստիականութենէն խնդրել որ բանտարանի մէջ մեռնող աղղայիները մերկանալով կերպարանաւ չը զրկուին այսուհետև Հայոց եկեղեցին, որպէս զի ժողովրդեան բարեպաշտական և բարոյական զգացումները չը վիրաւորին և մեռելոց հարկ եղած յարգանքն ընծայուած լինին:

Անգղիոյ դեսպանատան երկրորդ թարգմանը շարաթ օր Աղղ. Պատրիարքարան երթալով, Գեր. փոխանորդ Հօր հետ տեսակցութիւն մ'ունեցեր է:

Կը կարծուի թէ Վսեմ. դեսպանը Կիլիկիոյ կաթողիկոսական խնդրոյն ելք մը տալու համար Ս. Պատրիարք Հօր հետ տեսակցիլ կը փափաքի:

Հրատարակուած էր թէ Գեր. փոխանորդ Հայրը Սեբաստիոյ Գեր. Առաջնորդին հետ առաջին նախարար Բարձր. Սայիտ փաշայի այցելութեան պիտի երթայ այսօր Սեբաստիոյ ծանուցեալ խնդրոյն վրայ տեսակցութիւն մը ընելու համար:

Գեր. փոխանորդը անձնապէս տկար լինելով, Գեր. Պետրոս եպիսկոպոս և Գաբու ըէհհասի էֆէնտին պիտի կատարեն այս այցելութիւնը:

Սեբաստիոյ Հայոց և Յունաց դերեկմանատան խնդիրը տակաւին կարգադ-

րուելէ շատ հեռի կը դառնուի: Թէև այս խնդրոյն համար ուրաթ օր ժողովը ներդրուած էր, սակայն Յունաց Պատրիարքարանը Բարեկենդանի պատճառաւ չկրնալով ժողովիլ, նիստը յառաջիկայ ուրաթ աւուր թողեր է:

Կրօնային տոները քանի մը կարևոր խնդրոց կարգադրութեան համար յառաջիկայ չորեքշաբթի օր նիստ պիտի ընէ:

Աղղային ժողովն ալ յառաջիկայ ուրաթ օր պիտի սկսի իւր նիստերը շարունակել:

Ասկէ առաջ Աղղային ժողովոյ կողմանէ յանձնարարութիւն եղած էր Ատենայետաց դիւանին որ թաղային մատակարարութեան օրինաց նոր ծրագիր մը պատրաստելով Աղղային ժողովոյ ներկայացնէ:

Ատենայետաց դիւանը այս կարևոր ծրագրին պատրաստութեամբ զբաղելով, աւարտելու մօտ հասաւ, և եթէ ոչ յառաջիկայ նստին, յաջորդին անպատճառ պիտի կարենայ ներկայացուիլ Աղղ. ժողովոյ:

Նիկիոյ Բազար Նօր դիւղէն

... Խմբագիր:

Նիկիոյ Նօր դիւղի ժողովրդեան համար ըսած էիք թէ Պատրիարքարանի խնդիր տուեր են որ ըստ առաջնոյն Նիկիոմիդիոյ վիճակին հետ միացունեն իւրենց դիւղը. թերեւս կարծեր են Նիկիոյ Նօր դիւղիք թէ Պրուսայի առաջնորդէն աւելի հոգ պիտի տան Նիկիոմիդիոյ առաջնորդը, ոչորմեղինները որ տարիներէ ի վեր առանց քահանայի և դպրոցի մնացեր են, ատեն մը ինչպէս Արմաշու թէմ ըլլալով երջանիկ էին, Նիկիոմիդիոյ առաջնորդութեան ներքեւ ըլլալով այնպէս պիտի ըլլան կարծեր են, բայց կը սխալին. մեք Բազար դիւղի կողման ժողովուրդքս բոլորովին երեսի վրայ մնացած ենք, աւելի լաւ է որ կամ հին տառնի պէս Արմաշու վանուց թէմ ըլլայ կամ բոլորովին առանձին առաջնորդութիւն այս կողմի հասարակութիւնը որ իւր 4000 աւելի ըն-

տանիքէ կը բաղկանայ : Այս առաջարկութիւնը Զեր լրագրոյն յանձնելով
Եմ ազգիս բարեոյն սիրող
1881 թիւտ . 15 Բաւար Գեղարք
ի Նոր գիւղ Բաղարու

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վեհ Սուլթանը Շէյխ-իւլ-իսլամ
Ահմէտ Ասատ Էֆէնտիի օսմանիէի ակա-
նակուռ պատուանշան ,

Թնդանթարանի պաշտօնեայ Ալի Սա-
իպ փաշայի Մէճիտիէի ականակուռ
պատուանշան ,

Ֆիլիպէի Խտալական հիւպատոսին եր-
րորդ կարգի Օսմանիէ ,

Ֆիլիպէի Աւստրիական հիւպատոսին
երրորդ կարգի Օսմանիէ , և

Վաղըթի արտօնատէր Ֆիլիպ Էֆէն-
տիի առաջին կարգի երկրորդ աստիճան
չնորհեց ,

— Եւգոկիոյ նախկին կառավարիչ
Հիւսէյին Հիւսնի Էֆէնտի Եֆէնիէհիբի
կառավարիչ ,

Նիյաթի գայմագամ Շաքիր Էֆէնտի
Բոյլու-հիսարի գայմագամ և

Եւգոկիոյ փոխ կառավարիչը Տիգ-
րանկերտի Ագճէ-տաղի գաղաին կա-
ռավարիչ անուանեցան ,

— Երէկ Բ. Դրան պատուիրակները և
դեսպանը Անգղիոյ դեսպանատունը դու-
մարուելով , բանակցութեանց սկսան ,

Կը կարծուի թէ Բ. Դրան պատուի-
րակները ամենէն առաջ պիտի հարցնեն
դեսպաններուն թէ Պէրլինի մէջ միջնոր-
դութեամբ որոշուած սահմանադրւած միւն-
չէն ո՞ր աստիճան փոփոխելի պիտի նը-
կատեն տէրութիւնը , Դեսպանաց տա-
լիք պատասխանը Բ. Դրանը իւր որոշ-
ման հիմ պիտի բռնէ ,

— Քանի մ'օրէ ի վեր մայրաքաղաք
գտնուող Պարսից Շահին հօրեղբայրը
Հիւսամիւլ-Սալթանա երէկ մասնաւոր
հրաւիրանօք կայսերական պալատը կան-
չուեցաւ ,

— Բ. Դրանը մաքառտան նոր վարչու-
թեանէն 200,000 ոսկիի փոխառութիւն մը
խնդրած էր ասկէ առաջ . այս անգամ
Բ. Դրանը ծանուցեր է Ղալաթիոյ զրա-
մատեարց թէ յիշեալ փոխառութիւնը
ոչ թէ անուղղակի տրոց վարչութեանէն
այլ զայն կազմող անձներէն ուղած է ,

— Արեւելեան-Բուսթիլի վարչութիւնը
հանքեր փորելու համար երկրաչափի
մը պէտքն զգալով , Պէճիկի մէջ 40 ու-
կի ամսականով մասնաւոր հանքահան
երկրաչափ մը բերել առաջ որոշեր է ,

— Երէկ զրոյց մը ելաւ հրապարակի
վրայ թէ Եմէնի մէջ Արապներու և Թիւր-
քերու միջև կռիւ մը ծագեր է ,

— Ներքին գործոց նախարար Բարձր.
Մահմուտ Նէտիմ փաշա քանի մ'օրէ ի
վեր հիւանդ ըլլալով իւր պաշտօնատե-
ղին չէ կրցած երթալ ,

— Նոյնպէս առաջին նախարար Բարձր.
Սայիտ փաշա և Պետական խորհրդոյ նա-
խագահ Սէրվէր փաշա կայսերական պա-
լատը կանչուած ըլլալով երէկ , Բ. Դրա-
նը գումարուած նախարարական ժողո-

վին Շէյխ-իւլ-իսլամ Էֆէնտի նախագա-
հեց ,

— Արեւելեան-Բուսթիլի կառավարու-
թիւնը տասնորդական տուրքը դիւրաւ
հաւաքելու համար կէս միլիօն դահե-
կանի փոխառութիւն մ'ըրեր է ,

— Սթանուարի թղթակիցը Աթէնքէն
կը գրէ թէ Բուսթիլի տուրքներէն դի-
ւանագիտի մը հետ առանձին խօսակցու-
թեան մը մէջ հետեւեալ յայտարարու-
թիւնն ըրեր է .

« Եւնաստան չը կրնար իւր զինուորա-
կան պատրաստութիւնները դադարեցնել ,
թէ և տէրութիւնը Եւնաստանի համար
միջամտեն . վասն զի մենք չենք յուսար
որ Պօլսոյ մէջ սկսելիք բանակցութիւնք
յաջող արդիւնք մը ունենան . ասոր հա-
մար պատերազմական պատրաստութիւն-
ները ի գլուխ հանելու համար մեծապէս
կը փութանք , եռանդնիս և ջանքերնիս
խիստ մեծ է : »

— Իստիւսարի մէջ հարկւրամեայ կին
մը կրակարանի մէջ խնայով այրեր է ,

— «Արեւելի մէջ Անգղիա և Ռուսիա
կամ կոտորած անուշայ » անուամբ
քաղաքական տետրակ մը հրատարակ-
ուելով այս օրերու , Պօլսոյ գրածախնե-
րուն զրկուեր է , այս տետրակը մեծ
ազդեցութիւն ըրեր է դիւանագիտա-
կան ակումբներու մէջ ,

— Եգիպտոսի գաղղիական հիւպո-
տոսը որ իւր կառավարութեան փարիզ
կանչուած էր , վերջին թղթատարով հա-
սած եւրոպական լրագիրը կը ծանուցա-
նեն թէ պաշտօնակն եղեր է ,

Եւրոպական լրագիրը հիւպատոսին
պաշտօնակն ինքնուրու պատճառը փետր-
վար 23 ի զինուորական ցոյցին մէջ մատ
ունենալը կը նշանակեն . հիւպատոսը զօ-
րաց ապստամբութեանէն երկու օր առաջ
ապստամբաց հետ տեսակցեր է ,

Եգիպտոսի զօրաց ապստամբական
չարժումը հետզհետէ կարևորութիւն
կստանայ և կը մեծնայ , Տաճկական թեր-
թերը կըսեն թէ օտար տէրութիւնք մատ
ունին այս բանիս մէջ և շատ կը վախ-
ցուի որ մի գուցէ ուրիշ նոր փորձանք-
ներ ալ ծագին մօտեւր Եգիպտոսի մէջ
օտարաց զրգումմբ : —

Մէսէնճըր Հելլէնական խնդրոյն
վրայ խօսելով կըսէ թէ Բ. Դրանը խնդ-
րոյն խաղաղական լուծումը տալու հա-
մար անկեղծաբար կաշխատի և այս վրա-
տահոյթեան արդիւնքն է որ Օսմ. տը-
թէթղթոց զինը բարձրացաւ արևմտեան
հրապարակաց վրայ ,

— Դեսպանները ուրբաթ օր անդդ-
դեսպանատունը ժողով մ'ըրին ,

— Հաւասի հեռագիր մը կը ծանու-
ցանէ թէ խորհրդարանական վիճարա-
նութեանց առթիւ զոր շարաթ օր հե-
ռագիրը հաղորդեց մեզ , Սալըղալըրի մուր-
դիղը յայտարարեր է թէ իրիւ ուսաց
կեդրոնական Ասիոյ մէջ յառաջացման
հետեւանք Դանտահարը պէտք է սլահել ,

Հաւասի մէկ ուրիշ հեռագիրն ալ կը
ծանուցանէ թէ Սըր Զարը Տիւր Հասա-
րակաց խորհրդարանին մէջ ուսաց Մէր-

վը գրաւելը կամ գրաւել ուղեր հեր-
քեր է ,

— Ուրբաթ օր Սպարապետութեան
հրապարակին պարսպին քով վաթսնամ-
եայ մեռեալ մը գտնուեցաւ , որուն վը-
րայ քննութիւն ըլլալով ո՞վ ըլլալը թէ և
չստուգուեցաւ , սակայն անօթութենէ
մեռած ըլլալը հասկցուեցաւ ,

— Թունուզի Պէյը երեք աշակերտ
ղրկեց մայրաքաղաք կրօնական ուսումը
կատարելագործելու համար . պատե-
րաղմական դպրոցին մէջ կը թուելու հա-
մար ալ շատ մ'աշակերտներ զրկու-
մագիր է եղեր ,

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐ

(Առաջին Խմբագրութիւն)
(Այս ամսու թիւը)

Աթէնք 7 մարտ
Հասարակաց զգացումը անհամբե-
րութեան և անձկութեան մէջ է և կ'Պօլ-
սոյ մէջ վեց տէրութեանց դեսպաննե-
րուն և Բ. Դրան միջև սկսած բանակ-
ցութեանց արդիւնքին կըսպասէ : Ընդ-
հանուր խնդրութիւն պիտի պատճառի ,
եթէ պատերազմ չը ծագի . սակայն ժո-
ղովուրդ և կառավարութիւն հաստա-
տապէս որոշած են կռուիլ , եթէ Բ. Դը-
րան առաջարկութիւնները դոհացուցիչ
չը լինին : Ընդհանուր աւելին արդիւնք
կրնայ համարուիլ պահեստի զօրաց ան-
միջապէս ի գէն վաղելը : 23 էն 27 տա-
րեկան եղող անձինք մթերանոցներէն ի-
րենց զէնքերը և ուրիշ հանդերձանքներ
առնելով , բանակը պիտի մեկնին : Ամէն
տեղ զինուորական կը թուի թէ կը լինին :
Մայրաքաղաքին զօրքերը ճամբու յոգ-
նութեանց վարժեցնելու համար օրը քա-
նի մը ժամ ճամբայ կը քալեն : Փալէրի
հրուանդանին հրամայող բլուրներուն վը-
րայ շինուած ամրութիւնը մեծապէս ա-
ռաջ կերթան և միայն խոշոր թնդանթ-
ներ դնելուն մնացած է դործը :

(Առաջին Հոլա)

Ուաշինկթըն և մարտ
Այսօր Ամերիկայի Միացեալ-Նահան-
գաց հասարակապետութեան նորընտիր
նախագահ Պ. Կարֆիէլտի պաշտօնը հաս-
տատուեցաւ : Այս առթիւ Ժէնէրալ
Կարֆիէլտ ճառ մը խօսելով ըսաւ թէ
ցեղերու խտրութիւնը ջնջելու պիտի աշ-
խանի : Բանաժայի ջրանոցին վրայ ալ
խօսելով ըսաւ թէ՝ այս խնդրոյն մէջ
անձուկ քաղաքականութիւն մը չպիտի
գործածէ , բայց ամերիկեան շահերը
պիտի պաշտպանէ : Նորընտիր նախագահը
խօսքը կնքելով Մօրմօններուն բազմա-
կընութիւնը դատապարտեց ,

Փարիզ 3 մարտ
Երեսփոխանական ժողովոյն մէջ Պ.
Բլէմանսօ կառավարութեան հարցում մը
ուղղեց Եւնաստանի ծախսուած վառօ-
գին նկատմամբ , որ Աւստրիոյ հպատակ
Պ. Ռօդի միջնորդութեամբ ծախուած էր :
Առաջին նախարար Պ. Ֆէրըի պատաս-
խանեց թէ Դաղղիոյ մէջ միայն կառա-
վարութիւնը վառօգ կը շինէ և կը ծախս-
թէ կառավարութիւնը Պ. Ռօթի ծախ-

ուած վառօդին դուրս հանուիլը արտօնած է. սակայն անոր ինչ բանի դորդածուած ըլլալը չգիտեր:

Պ. Բլէմանսօի ընդդէմ կառավարութեան առաջարկած օրակարգը 156 ի դէմ 311 ձայնով մերժուեցաւ:

Փարիզ 6 մարտ

Պ. Կամպէթթա Հասարակարարութեան նախագահին հետ ընտրութեան ցանկին վրայ խորհրդակցութիւն մ'ունեցաւ այսօր:

Վիէնայէն թանի ուղղեալ հեռագիր մը Աթէնքի անդղիական հիւպատոսին ետ կանչուիլը կը ծանուցանէ և կըսէ թէ այս փոփոխութենէն Վիէնայի մէջ այնպէս կը նկատուի թէ Անդղիական կառավարութիւնը Յունաստանի նկատմամբ բռնած քաղաքականութեան մէջ եւրոպական համաձայնութեան ոգևոլ փոփոխութիւն մ'ընել կուզէ:

Այն զրոյցը թէ թունուղի գաղղիական հիւպատոս Պ. Ռուսթան թունուղի պէյին վերջնագիր մը մատուցած է Գաղղիոյ հպատակութիւնն ընդունել տալու համար, բացարձակապէս սուտ է:

ՀԱՆՈՒՅԻՆ ՊՕՐՄԱ

Օսմ. Գոնսուլիտ Գոցուեցաւ երէկ իրիկուն 14-15
» » Բացուեցաւ այս առաւօտ 14-17

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՅ

Սօսիէթէ մէնէրալ Անդղ. 1.իր.	4-13
» Օթօման » »	3- 8
Կ. Պօսոյ Պանքան » »	8-35
Քրէտի Ժէնէրալ » »	3-27
Փոխ. 1863 (Մութոն) » »	—
» 1865 (Մութոն) » »	70-20
» 1869 (Բինար) » »	70-
» 1872 (Պօս տիւ թրէզօր)	22-30
» 1873 (Բինար) » »	67-
Թրամվայ Օսմ. 1.իր.	3-35
Թղթադրամ » »	970
Բուժելի երկաթուղի Փրանք.	49-10
Լաւրիում » »	107-

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՅ

(Օսմ. ոսկին 100 դուրուշէն)

Անդղիկն. ոսկի 109-33	Գարպօն արծա. 94-20
Գաղղիական » 87-17	Մէճիտի. » 107-27
Բօլ » 90- 2	Վեցնոյ. » 128-20
Քրիմի » 54-25	Շինգոնոյ. » 212-20
Գարպօն թուղթ 8-69	Մէթալիք. » 203-20

ՍԱՌՈՅՅԻ ՎՐԱՅ ԵՐԿԱՌՈՒՂԻ

Կօլօս երկու օր առաջ կը ծանուցանէր թէ Բրօնշթատի և Օրանիէնպօմի միջև ֆինլանտեան ծոցին մէջ սառույցի վրայ երկաթուղի հաստատուած է: Այս մասին հետեւեալ տեղեկութիւնները կը քաղենք:

«Մարդկային ձեռք ամենէն յանդուգն գործերուն առաջինը կրնայ համարուիլ այս ձեռնարկութիւնը զոր Ռուսիոյ մէջ հնարագէտ ընկերութիւն մը կատարեր է. անկարելի կը թուի մարդուս հետեւեալ պատուութիւնը:

«Փետրվար 13 կիրակի օր ֆինլանտեան ծոցին մէջ Նէվլաի գիւմացի Գրօնշթատ երկաթուղւոյ գծի մը բացումը կատարուեցաւ որ Ռուսիոյ մէջ առաջինն է և տիեզերաց մէջ ստուգիւ ճշմարիտ երկաթուղի մ'է սառույցի վրայ, կառուցուած Օրանիէնպօմ քաղաքին և Նէվլաի գետաբերանը գտնուող կղզւոյն միջև, որ ֆէթրսպուրկ կը թափի:

«Այս գծին տարածութիւնը 22 քիլոմէթր է, այսինքն 22 հազար մէթր, որ Պալթիկի երկաթուղիէն հատուածելով, ծովին ամբողջ սառուցեալ մակերևոյթին վրայ կը տարածի ճիշդ այնպէս ինչպէս է ցամաքային երկաթուղին: Սառույցը այնքան զօրաւոր է որ օրը 500 տակառաչափ ծանրութեամբ 10 ական կառք ունեցող հինգ կառախումբ կըրնայ անցնիլ վրայէն:

«Այս գիծը մինչև մարտ պիտի տեւէ յորում սառույցը կսկսի հալիլ: Հաշիւ եղած է որ Լօքսմօթիլին, վալոններուն և ապրանաց ծանրութիւնը առ նուազն 150 տակառաչափ կը հասնի, որ երկար ճամբայ ունեցող գծի մը համար մեծ բան է. այս գիծը հաստատուելու համար ամբողջ երկու ամիս վատնուած է:

«Կառախումբին առաջին երթեկին Օրանիէնպօմի կառավարութեան պաշտօնեայք, հիմնարկուք և բազմաթիւ հրաւիրեալք կը գտնուէին կառախումբին մէջ, որ կէս օրէն վերջը ժամը 2ին մեկնելով և ամբողջ գծին մէկ երրորդ մասը պտտելով կանկ առեր և «Զբեղ գովարանեմք» աղօթքը կարդացուեր է:

«Կառախումբը շուտով Բրօնշթատ հասեր և ժողովրդեան ցնծալիւր աղաղակներով ողջունուեր է: Հրաւիրեալք քիչ ատեն մնալով կղզին, և քանի մը հողի ալ անկէ առնելով Օրանիէնպօմ վերադարձեր են, ուր վառաւոր ճաշ մ'ըրեր են: Օրանիէնպօմ ֆէթրսպուրկի հիւսիսային-արևելեան կողմը 30 քիլոմէթրօ հեռի կառուցուած պղտիկ քաղաք մ'է որ 800 բնակիչ ունի:»

—

Անդղիական թղթատար շոգենաւ մը զըլուս Բարեյուսոյէն Անդղիա արտատաքոյ կարգի արագ ճամբորդութիւն մ'ըրեր է. 83 ճանապարհորդ և քիչ մը բեռ ունենալով 18 օրուան և մէկ ժամու մէջ Դըլուս բարեյուսոյէն Լոնտրա հասեր է:

— Տիւք տ'իտիմպուրկ անուն Ռուսական զրահաւոր շոգենաւը Ալճերիէն Նաբուլի տարեր է Գօսթանիին մեծ դուքսը. այս զրահաւորը 2ինաստանի ծովեզերքը պիտի երթար եթէ Ռուսիա և 2ինաստան պատերազմ հրատարակէին. հիմա երկրագնդիւ բոլորտիքը պիտի շրջի:

— Հովասի գործակալութիւնը թունուղի լնդրոյն վրայ հետեւեալ տեղեկութիւնները կուտայ:

«Սթանտար փետրվար 2է թուով թունուղէն հեռագիր մը հրատարակած է, որ թունուղի Պէյին և Գաղղիոյ հիւպատոսին մէջ բուռն խօսակցութիւն մը տեղի ունեցած ըլլալը կը ծանուցանէ. սակայն այսպիսի տեսակցութիւն մը բնաւ ունեցած չէ Պ. Ռուսթան թունուղի Պէյին հետ, և ոչ ալ այս վերջինը Գաղղիոյ դիտաւորութեանց դէմ բողոք բարձած է:

«Սթանտարի տուած տեղեկութիւնները բացարձակապէս սուտ են. թունուղի պէյը վերջին անգամ Գաղղիոյ հիւպատոսը իւր ներկայութեանը ըն-

դունած ատեն բնաւ անոր դէմ դառն լեզու մը չէ դործածած և Գաղղիոյ հիւպատոսները կատարեալ ապահովութիւն կը վայելեն թունուղի մէջ, զի թունուղի լնդնին խաղաղ է, հակառակ այն հաւաստեաց զորս կուտար Սթանտար: Բոլոր այս յուզիչ և անհեթեթ լուրերը Սթանտարէն ըզիւած են, և նշատակ ունին Անդղիոյ հասարակաց կարծիքը պղտորել թունուղի մէջ Գաղղիոյ ստանձնած բուն դերին վրայ. սակայն այս զրոյցներուն միաձեւութիւնը և չափազանցութիւնը արդէն բաւական ապացոյց մ'են անհիմն ըլլալուն:»

— Բեթրսպուրկի Նօվէսդի անուն թերթը կը կարծէ թէ Անդղիա Պարսից տէրութեան հետ բանակցութեան մտեր է, որպէս զի Լյուպ խանին ղէնք և ուտեստ հայթայթելու ճամբան պարսիկները կտրեն, և ասոր ի փոխարէն Հէրազը պարսից տրուի:

— Բաղմաթիւ հրատարակութիւններ սկսեր են ընել վերստին Ոչնչականք (Նիհիլիստք) Բեդրսպուրկի և շրջակայից մէջ:

— Պ. Հայմէրլէ Աւստրիոյ առաջին նախարարը նոր շրջաբերական մը զրկեր է տէրութեանց Դանուբի նաւարկութեան նկատմամբ:

— Ալճերիէն փետրվար 25 ին կը հեռագրեն թէ հեռագիրք չափազանց մեծցուցին այն զինուորական միջոցները որք թունուղի մի անհնազանդ ցեղին ասպատակութեանց առաջն առնելու համար Ալճերիի գաղղիական սահմանագըլսոց վրայ ի կիր արկին. վասն զի ամբողջ սահմանագըլսը զրկուած զօրքը կէս գնդէ աւելի չէ:

Այս մասին Ալընիք Տիւրումաթիւ լրագիրն ալ հետեւեալը կը գրէ:

«Յայտնի է որ թունուղի պէյին տէրութիւնը պարզապէս անուանական է սահմանագըլսի մօտ բնակող ցեղերուն վրայ. թունուղի պէյը անկարող է զբաղելու այն անհնազանդ ցեղերը, որք միշտ մեր սահմանները կարշաւեն, կը պաննեն մեր արապները և գիւղերը թալուլով կը փախչին, անանկ որ ստիպուած ենք ոչ միայն մեր հողին վրայ լաւ հրահողութիւն մ'ընելու ալ նաեւ մեզ սահմանակից թունուղի հողին վրայ ալ:»

— Կարիպալտի զօրավարը Գարբերա կղզին վերադարձեր է:

— Պիւէիօ-Սյրօսի իտալացիք առաջատարը նաւ մը նուիրեր են Պ. Կարիպալտի:

Այս նաւը 28 ոտք երկայնութիւն ունի և եղջերենիէ շինուած է. երեք ու կէս ամսուան մէջ ամբողջ Ովկիանոսը կը պտտի:

— Տէյլի Թէլէկրաֆի ի Վիէնայէն փետրվար 21 թուով հետեւեալը կը գրեն. «Թէքքէի թիւրքմենաց դէմ զրկուած Ռուսական զօրաց հրամանատար Ժէնէրալ Սքօպէլէֆի ֆէթրսպուրկ կոչուիլ հոս զանազան ենթադրութեանց տեղի տուած է. ոմանք կ'ըսեն թէ անձնական տկարութեան պատճառաւ Սքօպէլէֆի

պաշտօնէն հրաժարած է, այլք կըսեն թէ Արեւելեան խնդրոյն վերստին երևան գալուն պատճառաւ զօրավարին ներկայութիւնը իփեթրսպուրկ կարևոր դատուեր է:

«Թէև Ռուսիոյ հետեւելիք ընթացքը Արեւելեան խնդրոյն մէջ հիմակունէ գուշակել անհնար է, սակայն չը յուսացուիր որ խաղաղասէր ընթացք մը բռնէ. քանի մը շարաթէ ի վեր Աւստրիոյ պատերազմական պաշտօնատան մէջ արտաքոյ կարգի ջանք մը կ'երևի, ուսկից կը հետևի թէ Աւստրիա յունական խնդրոյն խաղաղութեամբ վերջանալուն վրայ բնաւ յոյս չունի և ոչ իսկ Ռուսիոյ դադափարաց վրայ վստահութիւն: Աւստրիոյ և Ռուսիոյ յարաբերութեանց ցուրտ կերպով յառաջ տարուիլը թէև շատ կը ջանան դադարի պահել, սակայն եղած ջրտուծիւնը օրէ օր աւելնալով, անհնար պիտի ըլլայ այլ ևս ծածկել. մանաւանդ թէ Պալքանեան թերակղզուն մէջ նորէն քաղաքական մեծ յեղափոխութիւն մը շատ հաւանական ըլլալով, երկու տէրութեանց մէկմէկու վրայ ունեցած նախանձը մեծապէս պիտի գըրգըռի, որմէ շատ դէշ հետեւանքներ կրնան ծագիլ և ամբողջ Եւրոպիոյ խաղաղութիւնը վրդովիլ:»

— Իրլանտիոյ հողագործական միութեան պարագլուխ Պ. Բարնէլ երեսփոխանը հետեւեալ նամակն ուղղել է առ Վերթօր Հիւկօ.

«Ձեր սրտին աղնութիւնը, մարդկային սեռին կրած ցաւոյ մասին ձեր ունեցած գորովալիբ համակրութիւնը, ինպատ հարստահարեալ աղգաց արտասանեալ Ձեր բաղմամբիւ տոնեախօսութիւնները, այս ամէնը որ ձեր երկար և փառաւոր ասպարիզին յայտարար նըշաններն են, քաջալեր կը կարդան ինձ Ձեր հռետոր միջամտութիւնը դալ խնդրելու ի պաշտպանութիւն իրլանտիոյ թշուառ ժողովրդեան:

«Իրլանտական խնդիրը հերձուածի խնդիր չէ. այլ ներկայ վիճակին մէջ պարզապէս ընկերական խնդիր մ'է:

«Հինգ միլիոն գործաւորաց դատմ'է այս, որոնք իրենց աշխատութեամբ հայրենի հողին վրայ կը կուտին, կը կուտին վասն արդարութեան սակաւաթիւ և առանձնաշնորհեալ խումբ մը մարդոց հետ որոնք իրենց ծագմամբ և զգացմաներով բոլորովին օտար են, և սակայն ասոնց անիրաւութիւնն ու բռնաւորութիւնը նմանօրինակ օտար աղղի մը զինեալ զօրութեամբ կը պաշտպանուին:

«Այս մարդոց տիրելուն արդիւնքն ինչ եղաւ:

«Արդիւնքը՝ սոսկալի եղանակաւ հետըհետէ յաջորդող սովերու պատմութիւն մ'եղաւ, այնպիսի սովերու որ սերունդէ սերունդ լալից և լալիղից:

«Մարդկային լեզուն կարող չէ նկարագրել այն չարիքներն ու տառապանքներն որոց մեք, մեր մէջէն ամենէն մատաղատիներն իսկ, դժբաղդ վկայներ եղանք:

«Միլիոնաւոր իրլանտացիք իրենց հայրենական խրճիթներէն վաճառուեցան և ամենահաւոր յուսահատութեան մատնուեցան:

«Յանի մը հարիւր հազար հողի քաղցէն և չքաւորութենէն մեռան, և այս ամէն տեսակ ուտելիք առատաբար ունեցող երկրի մը մէջ:

«Մեր ժողովրդեան կէշ այսպէս անօթութեան մատնուած է, մինչդեռ 40 հազար լոռ որոց շատերը իրլանտա տեսած չեն, յիմարտար շուայլ և անկարգ կեանք մը կը վարեն շնորհիւ բարբարոս օրէնքի մը որ իրենց կը ներէ ժողովրդեան աշխատութեան արդիւնքը ժողովրդեան ձեռքէն կորզել:

«Այս դրութեան դէմ որ սոսկուեցանք ծնաւ, կը կուտինք մենք:

«Եւ այս տհաւոր վիճակին միանգամ ընդ միշտ վախճան տալու համար բոլոր պարկեշտ անձանց խղճին կը դիմենք առանց կրօնք, կուսակցութիւն կամ աղգայնութիւն խտրելու, ասոր համար է որ անոնց օգնութիւնը կը խնդրեմք ցուցնելու համար Անգլիոյ՝ նորա մեզ նկատմամբ բռնած ստելի ընթացքը և պարտաւորելու զայն որ մեր ժողովրդեան իրաւունք և արդարութիւն ընէ:

«Իսկ Ձեզ, յարգելի Պարոն, որ լաւ կերպով կրցիք մարդկային սեռին համակրութիւնը շարժել առ «Թշուառ» գիտեմք որ մեր հրաւերը Ձեր սրտին թելերուն պիտի զտրնէ և վստահ եմք որ արի բայց դժբաղդ աղղի մը պաշտպանութեան համար Ձեր ձայնը պիտի բարձրացնէ:

«Հաճեցէք ընդունիլ, Աղնիւ Պարոն, իմ անձնուէր մեծաշուք խորին հաւատին:

Շաբլ Միլար Բարնէլ

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ
ԴԱՍԵՐԻՐՔ
Ա. Զ. Գ. Ա. Յ. Ի. Ն.
ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ

Փախաղեան Ստեփան էֆէնտի աշխատասիրած աղգային Պատմութիւնն բաւական ժամանակէ ի վեր ստառած ըլլալով, այս անգամ վեցերորդ տը պաղրութեամբ իւրս ընծայուեցաւ Ա. Զ. Պարտիզպանեան տպարանէն:

Քիչն աւելի գիւրամատչելի եղած է, 5^{1/2} դըշ. որ կը ծախուի Հայ գրաւաճառաց քով, կեդրոնատեղիք են Բիզա փաշախան Թ. Յ. Ա. Պարտիզպանեան տպարանը, և Ս. Ղուկասեան գրատունը ուր աղգային վարժարանաց համար մասնաւոր զեղչ կը ըլլայ եթէ 10 էն աւելի ծախու առնուի:

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ
Ս. Զ. ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ
ՏՊԱՐԱՆԻ

(Արժաք մեճիւտ 20 դոնրուշ)

Արուեստ Երկայնակեցութեան . . .	40	Ղշ
Հոգաւոր Ոճիրք. — Պրէնցլիէ Մարքիզուհին Պատկերազարդ . . .	7	»
Տնական Բժիշկ	6	»
Պտոյտ մը Պոլսոյ Թաղերու մէջ . .	12	»
Հոգաւոր Ոճիրք. — Սէն-ժէրան Կոմսուհին Պատկերազարդ . . .	6	»
Դասագիրք Աղգային Պատմութեան Զ. տպագրութիւն Ս. Պ. Պ. Փախաղեանց	5 1/2	»
Կը ծախուին ամեն Հայ գրաւաճառաց քով:		

ՄԵԾՍՊԱՏԻՒ ՄՈՒՐԱՅԿԱՆՆԵՐԸ
Ութերորդ տետրը իւրս ընծայուեցաւ:
Քիչ 40 փարայ.

Ա. Զ. Դ
Նորայրի Գաղղիէն-Հայերէն ընդարձակ բառարանին 40 երորդ թերթն հրատարակուեցաւ: Թերթերն կը վաճառուին Յրէնկեան գրաւաճառանոցը, որ է կեդրոնատեղի. նոյնպէս Ղուկասեան և Գալաֆեան գրաւաճառաց քով: Արշակ էֆէնտի թղթավաճառանոցը ի Ղալաթիա եւ Վասյի քով ի Բերա:
Քիչ իւրաքանչիւր թերթին 60 փարա տրծաթ:

ՃԱՆԿ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆՅ
Ի ԳԱՆԱՌՈՍ

Ակն. — Մեծ. Յովսէփ էֆ. Ճանկեան
Աղէքսանդրի. — Մ. Մկրտիչ էֆ. Արթիւրեան
Ա. Գրիգոր. — Մ. Գաբրիէլ էֆ. Շիշմանեան
Անդրանիկ. — Մ. Ռուբէն էֆ. Փափաղեան
Ատաբաղար. — Մ. Կարպետ էֆ. Թովուղեան
Ատանա. — Գեր. Միքայէլ եպիսկոպոս
Արապկիր. — Մ. Յակոբ էֆ. Չըրաղեան
Բաղէշ. — Մ. Մելքոն էֆ. Գալբերունի
Գահրէ. — Մ. Մկրտիչ էֆ. Պալըզեան
Դերջան. — Գեր. Իգնատիոս վարդապետ
Եղեան. — Յակոբ էֆ. Թաշեան
Երզնկա. — Յ. Արշարունի էֆ.
Եօղատ. — Մեծ. Մանուէլ էֆ. Ջննողեան
Իւնիա. — Մ. Թադէոս էֆ. Լօքիւղեան
Խարբերդ. — Բարեն. Սմբ. Ընկերութիւն
Կարին. — Մ. Ա. Գալբերունի էֆ.
Կեսարիա. — Մ. Սեդրակ էֆ. Գուլումեան
Կէյվէ. — Ղուրտպէլէն. Տ. Ստեփաննոս քհնյ.
Կիւրին Մեծ. Մ. Ս. Ա. Մինասեան
Հալէպ. — Մ. Կարապետ էֆ. Քէշիկեան
Մարդուան. — Գեր. Սահակ վարդապետ
Մալաթիա. — Մ. Սրապիոն էֆ. Մարգարեան
Մաղիսա. — Մ. Յովն. էֆ. Խանչէթեան
Մարաշ. — Մ. Յարութիւն էֆ. Մուրատեան
Մուշ. — Մ. Վահան էֆ. Մամիկոնեան
Նիկոմիդիա. — Մ. Խորով էֆ. Էսկիճեան.
Շ. Գարահիսար. — Գեր. Մովսէս վարդապետ
Պալըզէսիր. — Գեր. Տ. Ազատ քահանայ
Պասրա. — Մեծ. Յ. Գալստանեան
Պաղտատ. — Մ. Միհրան էֆ. Սըլմեան
Պիլէճիկ. — Գեր. Տ. Դուռնու Մ. վարդապետ
Պրուսա. — Գեր. Տ. Արիստակէս վրդապետ.
Ռոստոթ. — Մ. Կարպետ էֆ. Մէհտերեան
Ռուսնուղ. — Մ. Սարգիս էֆ. Մատթթով
Սեբաստիա. — Մ. Նորէթ էֆ. Սթամպուլեան
Վան. — Մ. Միքայէլ էֆ. Շաղոեան
Տրապիզոն. — Մ. Մարգար էֆ. Քէլիքեան
Տիգրնկերտ. — Մ. Գաբրիէլ էֆ. Լուսրեան
Քէմալ. — Մ. Սարգիս էֆ. Կեօղիպէօյլուքն
Քեօթահիա. — Գեր. Տ. Գէորգ Մ. վրդապետ.
Քիլիս. — Մ. Կարապետ էֆ. Թովմասեան

ՏԷՐ-ԽՄԲԱԳԻՐ
Մ. Յ. ՄԵԼԻՔԵԱՆ
ՏՆՕՐԷՆ Ս. Զ. ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ
ՏՊԱՐԱՆԻՒՆ Ս. Զ. ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.
Բիզա փաշա խոմ քիւ Յ